

Iskate vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawrence av.

Office of publication: 2657 S. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4638.

LETO—YEAR XV.

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1910.

Chicago, Ill., torek, 2. maja (May 2) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 102.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

VOJNI TAJNIK JE ODRE- KEL ŠOTORE RUDARJEM.

Odgovoril je, da šotore se polijejo le v slučaju nesreče; metanje rudarjev na cesto pa ni nesreča!

UMAZANA PROPAGANDA OPERATORJEV.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Na prošnjo Johna Brophyja, predsednika organizacije rudarjev v 2. pennsylvanskem distriktu, da naj vojni department pošlje vojaške šotore stavkajočim rudarjem, katere so operatorji pometali na cesto iz kompanijskih stanovanj, je vojni tajnik Weeks odgovoril, da vojaški šotore se ne posojujejo nikomur, izvenemši če dovoli kongres. Vojni department sme brez kongresnega dovoljenja poslati šotore le tedaj, kadar se kje pripeti kakšna nenadna katastrofa kot poplava, potres, požar itd.

Brophy je prošil za tisoč šotorov. Po mnenju vojnega tajnika torej ni izgovor stavkarjev iz hiš pod milo nebo nobena nesreča!

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Ellis Searles, urednik "United Mine Workers Journala", glasila rudarske organizacije, je poslal vsem senatorjem in kongresnikom pismo, v katerem obtožuje velike industrijske delodajalce zelo umazane propagande. List "Coal Age", organ operatorjev, je poslal kongresnikom in senatorjem ter časopisom po vsi deželi buletine, ki vsebujejo ne-sramne laži o mezdah rudarjev in o stavki sploh.

Searles prosi kongresnike in senatorje, če se zanimajo za stvar, da naj zahtevajo pojasnila, kdo plačuje stroške te propagande in kakaj so ovitki, v katerih se razpošiljajo buletini, adresirani z ravno tistim stencilom, katerega rabi Pennsylvanska železniška družba za svojo protirudarsko propagando.

Searles piše, da to kampanjo proti rudarjem stoji Pennsylvanska železniška družba, jeklarska korporacija in premogovniške kompanije.

(Uredništvo "Prosveta" tudi prejema omenjeni buletin, ki ga razpošilja "Coal Age", toda buletin redno roma v koš. — Opomba uredništva.)

Somerset, Pa. — (Fed. Press.) — Stavkajoči rudarji v tem okolišču se ne zmenijo za sodnijske prepovedi, ki jih sodnik Berkeley kar dežuje nanje. Deputiji so te dni aretirali večje število rudarjev, ki so se bili zbrali na shodu v dvorani. Peljali so jih pred mirnovalnega sodnika Millerja v bližnjem Berlinu, kateri je dal stavkarjem na izbiro, da plačajo vsak deset dolarjev globe ali gredo za hoteli plačati niti niso šli v zapor; bili so izpuščeni proti poročtvu in ušli so tožbo proti Millerju in deputijem.

Tukajšnji deputiji so ljudje močnih mišic, toda s slamo v glavi. (Taki so menda povsod.) To je bilo razvidno, ko so raznesli umijskim odbornikom naznanila o sodnijski prepovedi. Odbornik Cowan je pogledal listino in videl, da ima letnico 1916 in na njej je bil podpisani sodnik Ruppel, ki je umrl leta 1919. Deputiji so pograbil v šerifovi pisarni stare izdankine, ki so bili izdani pred smrtjo — in morali so dati tiskat nova naznanila.

Što rudarjev ubitih na Sedmograškem.

Bukarešt, 1. maja. — Približno 20 rudarjev je izgubilo življenje pri strašni eksploziji v rudniku na Sedmograškem. Razstrelba je bila v nedeljo. Poškodovanih rudarjev je bilo mnogo, drugi pa razneženi na kosce.

VREME.

Ujeto in okolica: V sredo 18. in najvišje deževno. Južni veter. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 69, najnižja 56. Vreme izide od 4:46, zaide ob 4:48.

SOCIALISTIČNA STRANKA STOPILA V DUNAJSKO INTERNACIONALO.

Cleveland, O. — Delegatje socialistične stranke so na konvenciji zaključili z 11 glasovi proti 10, da se stranka takoj pridruži mednarodni socialistični uniji na Dunaju. Hillquit, ki je predsednik konvencije, je zagovarjal predlog, rekoč, da je dunajska internacionala najboljša, ker ima namen prinesiti "nekoliko več revolucionarnega entuziazma" drugi internacionali in malo več realizma tretji (moskovski) internacionali.

PROCES PROTI RUDAR- JEM V W. VIRGINIJI.

Državna priča je ugodno govorila na obtožbenega odbornika unije.

RUDARJI IMAJO VELIKO PRIČO.

Charles Town, W. Va. — (Fed. Press. Poroča Tom Tippet.) — Prva priča, katero je poklicalo državno tožilstvo, da nastopi proti Williamu Blizardu, odborniku rudarske unije, je J. F. Stewart, rudar iz Dry Brancha.

Na vprašanje, naj pove, kaj mu je znanega o sestankih rudarjev v Marmetu, je odgovoril Stewart, da je trikrat obiskal Lens Creek in vsakokrat je videl večjo skupino mož. Pri zadnjem obisku je moral biti najmanj tritisoč rudarjev zbranih in takrat je bila tam mati Jones, ki je svetovala možem, naj gredo domov.

Državni pravdnik je šil pričo, naj pove, da je Blizard z ostalimi voditelji vred hujškal rudarje na oboženo vstajo, toda Stewart je odločno trdil, da Blizard ni rekel ničesar takega, kar bi bilo proti zakonu.

Westvirginski guvernator Morgan je bil tudi priča. Razložil je, kako je razglasil vojno stanje v okraju Logan, ko je prejel pritožbo o nemirih in pohodih obožnih rudarjev.

Blizard — kakor tudi 23 drugih odbornikov in organizatorjev, ki pridejo za njim na vrsto — je obtožen izdajstva napram državi. Obtožnica se glasi, da so obtoženci zbirali v Marmetu, okraj Logan, in tam mobilizirali stavkajoče in izprte rudarje za namenom, da "strmoglavo vladajo državi, razveljavijo vojno pravo, katerega je bil obklical guvernator 27. junija 1921, in da oproste jetnike iz okrajne ječe v Mingu."

Med obtoženci sta predsednik okrožne rudarske unije v West Virginiji Frank Keeney, tajnik Fred Mooney, dalje podpredsednik in vsi izvrševalni odborniki in organizatorji ter Frank Snyder, urednik delavskega lista "West Virginia Federationist".

Za temi je 94 rudarjev obtožen umora in zarote v zvezi z obožnim pohodom v okraju Logan v avgustu 1921. Zagovornišvo je mnenja, da je sodnik Wood nepristranski, kar se bo še pokazalo. Proces se vrši dalje proč od pozorišča bitk v Loganu in Mingu in porotniki so farmerji.

Obtoženi rudarji imajo celo armado priči. Zagovornišvo upa, da bo razgalilo vso sliko razmer, ki ima pokazati prave "vojaške oblasti" v Mingu. Med pričami rudarjev je tudi mrs. Ed Chambers, vdova javnega uradnika, ki je bil ustreljen s Sid Hatfieldom vred pri belem dnevu na stopnicah sodnega poslopja v Welchu od takozvanih vojaških oblastnikov države.

LARKIN IZPUŠČEN IZ JEČE.

New York, N. Y. — James Larkin, vodja irskih transportnih delavcev, ki je prišel v Ameriko med vojno in je bil tu obsojen na deset let ječe zaradi kriminalnega anarhizma, je bil v soboto izpuščen iz zapore na odlok prizivnega sodišča, ki se je končalo ozlo na apel Larkinovih odvetnikov ter vzelo njegov slučaj v pretra. Larkin je izpuščen proti poročtvu kakor so bili nekaj dni pred njim levčarski socialisti Ruthenberg, Ferguson in Gidlow.

ENOTNA DELAVSKA POLITIČNA FRONTA.

"Federativna delavska stranka" po zgledu britske Labor Party je upanje socialistov.

KONVENCIJA SOCIALISTIČNE STRANKE.

Cleveland, O. — (Feder. Press.) — Izvrševalni odborniki socialistične stranke upajo, da se iz strankine konvencije — ki se zdaj vrši v tem mestu — porodi "federativna delavska stranka" v Ameriki, modelirana več ali manj po britski Labor Party.

Otto Branstetter, tajnik stranke, je dejal, da je splošni izvrševalni odbor izdelal načrt za nameravano novo stranko; načrt, ki je le provizoričen, pride v razpravo. Po tem načrtu se bi združile socialistična stranka, farmerska in delavska stranka, pet železniških bratovščin in mnoge delavske strokovne ter farmerske organizacije.

Vse organizacije in stranke ostanjejo v svojih notranjih zadevah popolnoma avtonomne, edino pri volitvah nastopijo z eno samo kandidatsko listino, tako da ne bo več cepljenja delavskih in farmerskih glasov.

Pod nobenim pogojem — je dejal Branstetter — ne bo stranka ločila kandidatskih listin demokratske ali republiške stranke, potom primarnih volitev. Stranka se tudi ne bo priključila komunistični internacionali. Na letošnji konvenciji ni komunističnih delegatov.

Zastopniki farmerske in delavske ter socialističnih in delavskih strank v Mehiki in na Portoriku so gostje na konvenciji. Upati je tudi, da se ameriški socialistični stranki pridruži mogočna socialistična organizacija na Portoriku in socialistične skupine s Havaja in Devjških otokov.

GOMPERS SPET VIDI STRA- HOVE.

Chicago, Ill. — Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je v nedeljo serviral kapitalistično časopisje z dolgo klobaso o "boljševizmu v Ameriki". Dejal je, da boljševiška propaganda v Ameriki zajemlje svoja sredstva iz sklada več milijonov dolarjev v gotovini in v draguljih, ki so bili zaplenjeni ruskim plemenitašem. Dalje je obdolžil W. Z. Fosterja, da je "Leninov agent". Napadel je tudi genovski konferenco, na kateri so zavzemali pogajajo z boljševiki in je rekel, da neka velika skupina ameriških, angleških in nemških bankirjev dela za (1) boljševiziranje Združenih držav.

Gompers je prišel v škripce s svojo starokopitno taktiko valed vedno večjega gibanja za reorganiziranje unij po industrijah. Foster je duša tega gibanja. Zato tako velika jeza Gompersova in njegov krik, da so vsi zagovorniki industrijskega unijonizma "boljševiki".

MESTO NAJ PLAČA ZA RAZ- BITJE STAVKE!

New York (Federated Press.) — Leta 1920 je bil pri "Brooklyn Rapid Transit Co." štrajk, katerega je družba s pomočjo edine nje danih sredstev zdrobila. Seveda je to stalo nad dva in pol milijona dolarjev. Da bi pa delničarji tako hitro pozabili na to veliko vsoto, pa tudi ni treba misliti, in radi tega je sedaj vložila tožbo, da mora mesto New York plačati polovico teh stroškov, oziroma newyorški davkoplačevalci, da je bilo mogoče družbi zdrobiti stavko. Kam je šel ves denar, kažejo sledeče postavke: Berghoff Brothers and Waddell, Inc. \$712,602.36; "Richards Cashier" \$28,802; "Capt. John Becker" \$15,440.36; William A. Jones, Inc. \$32,000; Washington Detective Bureau, \$275,000; Ascher Protective Agency \$175,000; Thorton and Logan \$39,193.88; Kings County Detective Bureau \$392.50; B. Belneck and Co. \$10,000.

ILIJU TOLSTOJ BI RAD PRE- KREČIL PRIZNANJE SOV- JETSKJE RUSIJE.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Ilija Tolstoj, sin velikega Tolstojke, ki se klavi tod pod zaščito Bahmetijeva in drugih ruskih protirevolucionarjev, je zadnji teden apeliral na predsednika Hardinga, da naj zabrani Lloyd Georgeu doseči priznanje Sovjetske Rusije v Genovi. Nazadnjaški sin velikega ruskega učenjaka pravi, da je Lloyd George štrji leta pomagal Franciji v boju zaper socializiranje privatne lastnine v Rusiji, a zdaj se je premislil in bi rad postal "oskrbnik ukradenega blaga".

DELAVCI PROSLA- VILI PRVI MAJ.

Prva poročila o delavskih manifestacijah; nemiri v Evropi.

PROSLAVA SLOVENSKE DE- LAVCE V CHICAGU.

Poročila iz mnogih ameriških mest se glase, da so zavedni delavci v Združenih državah proslavili prvi maj večinoma v nedeljo, dan poprej. Vršili so se veliki pohodi po ulicah in javni shodi v dvorinah, nekod pa na planem.

Prva vest o velikih manifestacijah je prišla iz Minneapolisa, kjer so delavci demonstrirali na ulicah in potem so na javnem shodu sklenili, da bodo mezdo, ki jo dolo za delo na prvi maj, poklonili skladu za rusko pomožno akcijo in pa za rudarje v West Virginiji.

Največja proslava prvega maja na američkem kontinentu je bila v Mehiki. Vse delavske strokovne in industrijske unije so prenehale s delom in štirindvajset ur so potivale vse tovarne, delavnice, rudnike, železnice in javne naprave. Na delavskih dvorinah, v katerih so bili shodi in druge prireditve, so vihrale rdeče zastave; člani delavskih organizacij so ravno tako okrasili svoje domove z rdečimi zastavami. V glavnem mestu Mehike je bil velikanski populični pohod.

Prekomorske brzojavke so prinesle prva poročila o velikih delavskih demonstracijah v Londonu, Berlinu in Rimu. V mnogih krajih je policija napadla manifestante in bili so boji. V Sofiji sta bili dve osebi ubiti in mnogo ranjenih. V Nemčiji so tudi bili nemiri po prvih vesteh. V Mainzu so bili izgrebi, pri katerih je bil ranjen neki ameriški vojaški kapitan.

Slovenski delavci v Chicagu so proslavili prvi maj v nedeljo zvečer v dvorani S. N. P. J. Na programu so bili govori, petje in deklaracije. Sodrugi Fr. S. Tauchar je govoril o pomenu prvega maja za delavstvo, sodr. Fr. Zajc pa o socialistični organizaciji in njenem časopisju. Mala Tilka Udovičeva je izvršno deklamirala krasno župančičevo "Vseh živih dan". Fr. Zajc pa Albrechtovo "Na rdeči maj". Pevsko društvo "Sava" je zapelo Marseljso, sodr. Fred Zelaznik je pa presenetil občinstvo z dvema samopjevoma.

Udeležba je bila velika in uspeh je bil lep.

Aleksander v Parizu — se poslav- lja od stare ljubice.

Pariz, 1. maja. — Jugoslovanski kralj Aleksander je prišel inkognito v Pariz. Pravi, da je prišel z željo, da si še enkrat ogleda mesto, dokler je sam. Aleksander je posetil gospodinjico Eliano Debroglie, o kateri pravijo, da je bila njegova zaročenka, ko je bil v Parizu lansko leto ob času smrti njegovega očeta Petra. Takrat so poročali, da je Aleksander rekel: "Porodim se z Eliano, čeprav se zaradi tega odpovem prestolu." Toda Aleksander se je pozneje premislil in se zaročil z Mariolo, hčerjo rumunskega kralja. Utrga vest se glasi, da je prišel v Pariz kupovat balo za svojo nevesto. Njegov obisk Pariza je vsakakor značilen.

Rusija ni zadovoljna z odgovorom entente.

Formula zaveznikov za malenkostna posojila in kredite, ki pa niso namenjeni direktno Rusiji, marveč kapitalistom, ki hočejo investirati kapital v ruske industrije, bo zavrnjena. Sovjetska vlada je obvestila Genovo, da pod nobenim pogojem ne povrne nacionaliziranih podjetij niti ne plača odškodnine zanje. Ententa se more sporazumeti med seboj.

Genova, 1. maja. — Ruski sovjetski delegatje izjavljajo, da bodo zavrgli predloge zaveznikov, ki so jih dobili v soboto kot odgovor na svoje protipogoje.

Na ponovno noto ruske delegacije, ki je zahtevala, da naj ententa odgovori na rusko protipogoje, dostavljene 20. aprila, je ententa objavila v soboto uvod svoje note, katere vsebuje odgovor. Noto sama ni bila objavljena istočasno.

Uvod entente se glasi, da je mednarodni konzorcij bankirjev petih zaveznikih držav pripravljen pomagati z gotovim denarjem, krediti in s materialom Sovjetski Rusiji finančno in ekonomsko.

Anglija je zaenkrat pripravljena dati 26 milijonov sterlingovskih funtov kot posojilo njenim kapitalistom, ki hočejo investirati kapital v Rusiji. Francija ne more dati denarja, lahko pa da fitno seme, traktorje, 1200 lokomotiv, 35,000 tovornih in 3500 potniških železniških vozov. Italija obljubljuje finančno sodelovanje pri vpostavljenju transportacije na suhem in vodi. Japonaka ima pripravljenih osem milijonov jenov za japonske industrije v Rusiji, Belgija bo dala 250 milijonov frankov kot posojilo svojim kapitalistom, ki izvažajo blago v Rusijo.

Ententa se je v soboto sporazumela, da ima Sovjetska Rusija pravico nacionalizirati podjetja inozemskih kapitalistov, toda bivši lastniki imajo prednost do obratovanja dotičnih podjetij na temelju ugodnih koncesij, ki se določijo pozneje. Vprašanje vojnih dolgov se prepusti posebnim komisijam v rešitev. Lloyd George je predlagal, da vprašanje ruskih vojnih dolgov rešijo razsodniki, katere imenuje vrhovno sodišče Združenih držav, liga narodov ali pa mednarodno mirovno sodišče. Zavezniki se niso dolgo časa mogli sporazumeti glede nacionaliziranih inozemskih podjetij v Rusiji. Anglija in Italija sta se to, da sovjetom prizna pravico nacionaliziranja, dočim sta Francija in Belgija proti temu. Francozi in Belgijci so se končno udali v soboto in pristali na predlog Angležev.

Včeraj je pa prišla vest, da je Barthou prejel iz Pariza navodilo, da ne sme na noben način privoliti v noben kompromis, temveč mora zahtevati, da Rusija povrne nacionalizirana podjetja bivšim lastnikom, ako pa ne more, naj plača odškodnino zanje. Zavezniki so torej ponovno prišli nazaj v konflikt sami med seboj.

Medtem pa — kot je bilo omenjeno — izjavljajo Rusi, da niso niti malo zadovoljni s tem, kar jim zavezniki obljubujejo v uvodu njihove note. Obljubljeni kredit, ki znaša komaj okrog 200 milijonov dolarjev, je kapljica v morju ruskih potreb; drugič ne marajo, da bi zavezniški kapitalisti prejeli posojila namesto Rusije. Rusija zahteva, da se direktno nji posodi denar. Po načrtu zaveznikov bi mednarodni bančni konzorcij kontroliral posojila in kredite za financiranje industrij v Rusiji; potemtakem bi zavezniški bankirji kontrolirali tudi ruske finance in gospodarstvo.

Ruski delegatje so odprto za grozili, da zapuste konferenco, ako ententa ne krene na drugo pot. Sovjetska Rusija bo potem sklepala separatne pogodbe z državami kakor jo je sklenila z Nemčijo.

Lloyd George, ki priporoča kolektivno pogodbo z Rusijo, je včeraj mrzlično konferiral z drugimi ententnimi voditelji glede njegove formule. Voščaki so tudi zavračali.

(Dalje na 3. strani.)

KITAJSKI REBELI ZMAGUJEJO V BITKI.

Dr. Sunjatsen, predsednik južnokitajske republike, se je pridružil vstajem.

BOJI DIVJAJO OKROG PEKINGA.

Tientsin, 1. maja. — General Canktesing, vrhovni poveljnik vstajskih čet, naznanja, da so njegove čete zmagale v bitki pri Mačangu. Na stotine moč nasprotna armade, katero vodi general Vupeifu, je bilo ubitih, oziroma ranjenih in večje število ujetih. Ostale sovražne čete so se umaknile.

Tientsin, 1. maja. — Krvavi boji divjajo južno od Pekinga ob kanalu v okolišu Mačanga. Kakor kažejo dosedanja znamenja, je sreča na strani vstajev pod vodstvom mandčurskega guvernora Cangktsingja.

V Pekingju, ki je v rokah vstajev, je oklicano vojno stanje. Predsednik severnokitajske republike Hauhičang bi rad vstavl civilno vojno in mrlično apeluje na obe stranki, naj prenehata s bojevanjem.

Inozemske sile se gibljejo v svrhu protekcije svojih koncesij. Francoska topničarka "Graonne" je prišla v Tientsin, kamor sta dospeli tudi dve ameriški bojni ladiji. Oddelek ameriške pehote je odrinil z vlakom v Peking. Američani bodo kooperirali z angleškimi četami. Angliči navirajo prostovoljce v Tientsinu.

SEMJONOV MOLČI

New York, N. Y. — "General" Gregorij Semjonov se zagovarja s medkom. Pri zaslišanju vsled obtožbe, da je vtrklj Youravna Home and Trading Co. ukradel za pol milijona dolarjev koš v Sibiriji, noče Semjonov odgovarjati na vprašanja odvetnikov, ki zastopajo tvrdo. Semjonov se je po navetu svojih odvetnikov postavil na stališče, da v Ameriki ga ne more nihče tožiti za delanja, ki so bila izvršena v Sibiriji. Odvetniki trdijo, da skušajo spraviti iz njega, če ima kaj denarja in kje je naložen, toda "ataman" je trdovratno molčal.

Zaslihanje je vsled tega odloženo za nedoločen čas. David W. Kahn, odvetnik tožiteljev, je dejal, da bo zahteval od zveznega okrožnega sodišča, da kaznuje Semjonova zaradi žaljenja sodišča. Na drugi strani namerava Ezra P. Prentice, odvetnik Semjonova, apelirati na višje sodišče, da se proces proti njemu zavleče, češ da ameriška sodišča nimajo jurisdikcije nad "častnikom inozemske vlade."

Nova sovjetska republika.

Carigrad, 30. apr. — Turkestan je najnovejša sovjetska republika v Aziji. Enver paša, vodja revolucionarnih čet, je sklenil 18. aprila pogodbo s Sovjetsko Rusijo, na temelju katere stopa Turkestan v federacijo sovjetskih republik. Pogodba med drugimi določa, da Turkestan izveža preostanek žita, lesa, volne, bombaža in platna v Sovjetsko Rusijo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 22. apr. (April 22-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

ZAKAJ JIH GRADE?

Bojna ladija "Iowa" je bila v špansko-ameriški vojni najmočnejša bojna ladija v ameriški mornarici. Pravijo, da zadnjih petnajst let ni bila več porabna. Odločili so, da jo druga ladija potegne ven na široko morje, kjer bo služila za tarčo.

Navadno se dogodi, da se bojna ladija tako postara od dneva, ko so zanjo položili dno do dneva, ko jo spuste v morje, da ne spada več med moderne ladije. Zakaj jih torej grade?

Zadnja washingtonska pogodba je sicer za kratko dobo ustavila gradnjo teh morskih velikanov, ki se postarajo še preden so dorasili in jih postavijo v službo. Zakaj se ni ustavila gradnja bojnih ladij za vedno?

Narodi se še niso spametovali, da so take reči nepotrebne. Kadar bodo narodi postali pametni, ne bodo gradili več bojnih ladij, ampak iz jekla, ki gre za bojne ladije, bodo delali poljske in druge stroje, ki bodo služili produkciji in ne uničevanju. Z denarjem, ki je šel za bojne ladije, bi narodi lahko spremenili barja in suhe pokrajine v cvetoče vrtove in rodovitno polje. Uravnali bi lahko reke in zgradili vodna pota za transportacijo blaga. Izvršili bi lahko marsikaj, o čemur narodi še danes ne sanjajo.

In zakaj vendar grade bojne ladije, če ne nosijo človeštvu koristi?

Svet je še blazen in človeška civilizacija se še ni razvila tako daleč, da bi nage oblačili, lačne nasičevali in skrbeli, da vsi ljudje prebivajo v sanitarnih stanovanjih. Današnja civilizacija ni civilizacija, ampak je še daleč od tega, kar se razume pod pravo civilizacijo. Za to tudi nimamo pravice se bahati, da smo civilizirani ljudje.

UMERJENA VEST!

Kdo ni čital ob začetku gospodarske konference v Genovi vesti z velikim napisom: "Američani v Rusiji ubiti od sestradanih ljudskih množic." In pod tem velikim napisom, je bilo povedano, da je sestradano ljudstvo ubilo voznike, ki jih je najel ameriški odbor, vodeč pomožno akcijo v Rusiji. Imena seveda niso bila navedena in vest je prišla iz Pariza.

Kdor pozna mahinacije francoskih državnikov in podpornikov carističnega režima in časnikaških šmokov, je bil na jasnem, da je vest navadna časnikaška raca, ki ima svoj namen.

Konferenca v Genovi je pričela in Rusi so takoj v začetku zahtevali, da se znižajo armade, ali pravzaprav da se izvrši razorožitev na suhem. Francosko buržoazijo in prijatelje carističnega sistema je ta ruska zahteva silno spekla. Pristati niso hoteli nanjo in maščevali so se na ta način, kot poreden deček, ki pobere kamen in ga vrže v okno tistega, ki ga je oštel zaradi nedostojnega obnašanja.

Trgovski tajnik Hoover ima precej dobre zveze z ameriškim odborom za pomožno akcijo v Rusiji. Hoover še dozdaj ni sporočil javnosti, da so Rusi ubili ameriške voznike.

V Parizu so skuhal žvečnikarstvo časnikaško raco, kadar so hoteli udariti po svojih nasprotnikih. In tudi ta vest nosi pečat časnikaške race, ker dozdaj še nismo nikjer čitali, da Američani vodijo v Rusiji vozove, na katerih je naložen živež za pomožno sestradanih ruskih mas.

Vesti iz Pariza so Lenina najmanj že petkrat proglasile mrtvim, kljub temu pa Lenin ne mara umreti.

ALI SE ZGODOVINA PONAVLJA?

V Homsteadu ima Carnegiejeva kompanija svoje tovarne, jeklarne in železarne. V letu 1892 je Carnegiejeva kompanija napovedala vojno organizaciji jeklarov delavcev Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers. Družba je najela pinkertonce, nekaj delavcev je bilo ustreljenih, prišla je milica in proglašeno je bilo vojno stanje.

V Kentuckiju se nahaja mesto Newport. V tem mestu ima svoje tovarne, jeklarne in železarne Andrew Steel kompanija. Tudi ta kompanija je napovedala vojno ravno tej delavski organizaciji. Lani v juliju je izpila do dva tisoč delavcev in skuša obratovati svoje podjetje s stavkokazi. Ampak sredstva so druga, bolj moderna, s katerimi se bojuje proti delavstvu. Pinkertoncev ni v Newportu, je pa milica in v stavkovnem okraju vlada vojni sod. Prepovedani so delavcem shodi in razpostavljanje stavkovnih straž, ki bi opozorile delavce, da je kompa-

nija za delavce proglašila izpor. Milica ima svoj glavni stan celo v kompanijski pisarni.

Ali so bo kompaniji posrečilo uničiti organizacijo? Delavci pravijo, da ne, ker rajše umro lakote, kot da se vrnejo poraženi na delo. Druge organizacije podpirajo izprte delavce z živežem, kljub temu je pa trpljenje izprtih delavcev veliko. Če delavci podležejo v tem boju, ne bo za kompanijo tako lahka reč, kot si je domišljevala v začetku izpore. Njeni stroški so seveda visoki in zaračunila jih bo konzumentov, ki bodo morali plačati njene izdelke po višji ceni kot v normalnem času.

Delavci so solidarni. O tem ni dvoma. Mogoče kompanija navezadnje vendar spozna, da je pametneje zanj, ako sklene mir s delavci in prizna delavsko organizacijo. Bodočnost pokaže, kaj se zgodi.

SLIKE IZ NASELBIN.

Lovington, Ill. — V naši naselbini smo imeli predzadnji teden jako hudi vihar. Padala je toča, skoraj debela kakor so korošja jajca in napravila prebivalcem naše naselbine veliko škodo. Na tisoče dolarjev škode imajo prebivalci, ki jim je tako neurje pobilo okna in v veliki meri poškodovalo streha.

Preko Lovingtona in naselbine je zavel močan zapaden veter, ki je naraščal vedno bolj in z njim je tudi naraščala debelost toče. Sprva je padala bolj drobna toča, nato pa vedno debelejša in dobila so kose ledu, ki je meril v premeru po tri palce. Bil je to vihar, kakršnega še ne pomnijo prebivalci Lovingtona. Prebivalstvo se je treslo pred tem viharjem in otroci, žene in moške so hiteli pod kroke pred uničujočo točo. Vihar je trajal le nekaj minut.

Skoro vse šipe po Lovingtonu, obrnjene proti zapadu, so pobite, razen tam ne, kjer jih varujejo "porci". Cerkev in šole imajo mnogo škode na pobitih oknih, le trgovci nimajo škode, kajti nobeno njihovo okno trgovin ni obrnjeno proti zapadu. Tudi rojaki niso izveti, da bi jim ne bila pobila toča šip. Rojakom Andreju Muharju, Johnu Povšetu in Marko Blažcu je pobila vsakemu po dve okni in Blažcu je tudi streho močno poškodovalo. — J. Povše.

Nokomis, Ill. — Obravnava radi pokojnega, umorjenega brata Johna Mekinda se je končno zaključila, in sicer v popolno našo nezadovoljnost. Trajala je tri dni, dne 17., 18. in 19., katere dneve so bile tudi naše priče na sodišču. Da je stvar tako izpadla, ne moremo pomagati, kajti na nasprotni strani se je trožil v veliki meri denar, na naši strani pa je bilo le javno tožilstvo, ki pa je končno tudi delovalo ne posebno v našo zadovoljnost.

Kakor znano, je bil Shag Worsham obdolžen, da je ustrelil našega rojaka Johna Mekinda dne 30. maja, 1920. Obravnava in zaslišanje se je že vrnilo še parkrat prej, toda zaključek ni mogel biti storjen, ker niso bile navzoče priče v zadostnem številu. Pri tej obravnavi je bilo več priči, ki so podale jako obtežilne izjave proti obtoženemu: dve sta izdali, da sta videli Shaga onega usodnega večera celo streljati, drugi, da so ga videli oni večer s samokresom za pasom in nekdo je izjavil, da je bil prisoten onemu umoru, videl streljaločega, ter bi po oblikah v temi lahko sodil, da je bil Shag. Celo Shag sam je pri izpraševanju pogosto dajal precej zavite in bolj zmedene izjave, a valje temu se je porota pri glasovanju izrekla osem proti štirim glasovom, da je nekriv.

O takem izidu porotne obravnave poročajo tukajšnji lokalni list "The Hillsboro Journal", ki precej obširno opisuje vso obravnavo. Da se je porota izrekla z večino za oproščenje, je bilo vplivno dejstvo, da so smatrali priče proti Shagu za podkupljene in njihove izjave za nepravne. Samo štiri porotniki so vztrajali, da je Shag Worsham kriv.

Položaj stavke pri nas je zadovoljiv. — Poročevalce.

Iz okolice Walsenburga, Colo. — Stavka pri nas se nadaljuje v popolno naše zadovoljstvo. Le malo števil je še onih, ki delajo za kompanijo in večina njih so Mehikanci. To se pravi operniki operatorjev. Dosedaj se ni še noben Slovenec izneveril uni-ji, da bi bilo meni znano, pač pa je med njimi malo število onih "junakov", ki ob gotovih prilikah radi zapojejo ono: "Još Hrvatska ni propala..." Nekateri teh ljudi spadajo k našemu društvu Srebrna gora št. 299 v Walsenburgu, toda tudi teh ni veliko število, vsaj tako ne, kot kriče družbe po svojih listih.

Dobro nam je znano, da je ju-

ni Colorado pod kontrolo Rockefellerja in da vsi mladi tako živijo kot stari poje. V tem smislu pa posebno pomenjamo boji in superintendenti, na vse mogoče načine vabijo in grozijo delavcem, da bi jih pridobili za delo. Ne, do sedaj se jim je posrežilo spraviti v rove le nekaj omahljivcev. Peter, ki zdaj reče premog, naj si zapomni, da bo še potreboval pomoči od strani delavcev in saj malo pomisli, kam se bo tedaj obrnil. S svojimi pomagačem bo še obžaloval svoje sedanje početje.

Celo Velikonoč sta okrunila in bla kopat premog za mehiške nakladaše. Tudi nekaj drugih imamo, da so na strani kompanije. John ima svojega brata v Pueblu, a se je kar čez noč prekrstil in si nadal ne lepo ime.

Koliko ljudi sedaj dela v Walsenburgu, še ne vem. Vem, da jih ni dosti, toda tiste resno opominjam, da pustijo delo. Že nekdanj ni bilo njihovo početje kot bi moralo biti, sedaj pa hočejo, da ve za njihova imena cela Amerika. Naj ne mislijo, da se bo s časom vse pozabilo kot se je nekdanj. Tega ne bo več, temveč bosta društvo in jednota storila svojo dolžnost.

Bratom v unijkah vrstah kličem, da trdno vztrajajo, saj zmagam je gotova, samo sklopnosti in edinstva je treba. Lažnjiva poročila v kapitalističnih listih ne smejo na nikogar nas vplivati, saj prirojena so tako, da bi nas preslepili in oni, ki jih pišejo, so mastno plačani. Prav nobena težkoča jim ni napraviti iz številke eden sto, samo dve ničli pridajo in že imajo na papirju iz enega prostovoljnega delavca kar sto njih. Premoga napravijo iz funtov kar v tone in tako skusijo slepiti ljudi. Poznamo njih karte, zato ne vzemirajmo se ob njihovih poročilih.

Prišel bo čas za njihove sedanje privržence in tedaj bodo vedeli stavkarji napraviti svoje. — F. B.

Barton, O. — V tej mali naselbini so samo štiri slovenske družine in nekaj samevov. V bližnji naselbini Blainu je pa večje število rojakov in imajo tudi svoje društvo SNPJ, kamor spadamo vsi tukajšnji rojaki. Ker smo že od 1. aprila doma, se večinoma ukvarjamo s vrtovi, za kar je ravno pravi čas. Vse še dobro poteka in zadovoljni smo, le to ni kaj prijetno, da 10. in 25. v mesecu ni kuvert in te dneve smo navadno bolj šemerni. Toda tudi to se pogreši, vsaj upanje lahko na ta način gojimo, da bo nekdanj boljše. Gospodje Nikdarsiti se bodo že omežali, ko bodo končno spoznali, da premog ne mara sam na površje. Zmaga smo si gotovi in smo prepričani, če bi bili takoj prvi dan pristopili v naše vrste neunijski premogarji, da bi bila stavka že končana. Po poročilih šopisnikov uvidevamo, da se tudi med neunijskimi premogarji svita in da spoznavajo, da se ta boji bje ravnostno zanje kot za nas.

Pretekli petek je pri nas hudo pritisnil mrav in napravil veliko škodo na sadju. Brezkrve in hrulke so skoraj vse uničene, pa tudi na trti se pozna slana. V zgodnjem letu se je pokazalo, da pridelek ne bo obilen in biti bomo morali bolj skromni. — A. Vehar.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Oregon City, Ore. — Če zremo v obrase naših fantov v tej naselbini, vidimo, da so nekoliko bolj veseli sedaj po Velikonoči kot so bili zadnja dva meseca. Ne vemo prav kaj, a zdi se nam, da so se bili pokorili boginji posta. Vselej po neurju nam zasije solnce, četudi se prikaže le za kratko dobo in se adji kakor zarja božjih in veselejših dni.

Hodeč po opravkih v naši naselbini nisi srečal drugega rojaka, kakor če je bil na potu od dela proti domu. Danes pa je drugače, ne vem ali zato, ker se nam bliža spomlad, ali zato ker smo dobili precejšnje število pirnov. Sreča nam je bila mila kakor malokdaj, kajti slovenski poljedelci so dobro založeni s kokošmi, ki so pridno nosile v košare, da so bile čimprej polne. Toda prej kot so bile košare polne jajec, so prišli slovenski fantje s hribov in dolin in deloma pokvarili, pokradli in pojedli, tako so bili uničeni sadovi kokoškega napora skoro dva meseca.

Bilo je kakor bi imeli slovenski fantje sami zase vstajenje, najbolj pa so se obneli fantje okoli Kansas Cityja, ki jim ni bilo zadosti, da so imeli le jajca, pod pasuho so nosili kar cele kokoši. Bali so se menda, da bi jim ne zmanjkalo zaloge, ker zalagali so tudi fante v Oregon Cityju, ki jim sreča ni bila toliko mila.

Po minuli Velikonoči se nam bliža zaželjena pomlad. Priliko imamo se malo bolj požuriti, ker omočene rojakinje nas še malo zavidajo in oporekajo nam, da smo leni. Verjamemo, da je precej resnice na vsem tem, ali to še ni vse. Tudi sramečljivi smo in boječi. Odkod nam pride ta boječnost, ne vemo, bržčas smo jo podedovali še od malega. Vendar to ne bo šlo, praznega voza ne smemo voziti domov celo življenje, ker voz se bo iskril in hitenica bo prazna.

Pojdimo junakso v boj, saj zgrubiti itak ne moremo drugega kot naš reven samski stan, pridobimo pa si lahko lepe cvetke, saj jih je obilo, da bi vsak lahko dobil eno, če bi ne bilo proti postavam, celo dve in še bi morda tu pa tam kaka ostala.

Ako kdo izmed rojakov potrebuje drv, bi mu svetoval, naj se oglasi pri rojaku Jacku Kistannu. Kolikor mi je znano in sem sam videl, se je oglasila pri njem štorcija ter mu pustila krepkega sinčka, ki mu bo najbrž ime Jack. Očeta je to tako razveselilo, da še kupil pri njem voz drv za kurjavo, ti pripelje še en voz popolnoma sastonj. Čestitamo in želimo mu še več sreče.

Še ni dolgo, odkar smo imeli v naši naselbini šenitovanje. Nekaterim se zdi, da je od takrat še precej časa, zato me je skoraj sram poročati, ker sem tudi mislil, da se bo kdo drug oglasil, ki bi bolje suše pro kakor jaz. Bral je nisem nikjer, vendar sem bil precej blizu fanta, ki je rekel, da se bo oženil. Ko se je oženil dobroznani rojak John Koblar s g. Mici Grašič dne 15. januarja je pokazal svetu, da nismo Slovenci vsi tako leni kot se vidi in pretegal je nit dolgega nakega čakanja. Precej veselja je bilo takrat za vsakega, če ni bil bolan, kajti med fante se je tudi "urajmalo" žalostne, čemur pa ne moremo pomagati, ker še nobena znanstvena raziskovanja niso iznašla zdravil zoper to hudo bolezen.

Zavezali smo torej voz večne zvestobe in odpeljali nevesto na začasni dom pri Omanu. Sprejeli so nas z dobrim rišem in stariimi čevlji, nekdo je imel celo konjsko podkev, ki pomeni srečo. Naši hleboči so se še pričeli prav na glas oglasiti prej kot smo bili skoz z izpeljavo vseh običajev. Ne leninovem domu je bila plesna zabava in vse drugo kar ali k šenitovanju. Šele pozno proti jutru smo se vračali na domove.

Novoporočencema želimo obilo sreče. Lahko rečem, da sem s to šenitvijo izgubil enega najboljših prijateljev. — Frank Kadnikar.

S pota. — Ko smo prvega aprila stopili vsi rudarji v Philippi Barbour Co., na stavko, je prišel drugi dan rojak iz sosednje naselbine, da bi šli pogledat v drvarjo Ohio nek roj, ki je na prodaj. Nekdo iz Oklahome je še prej bil v pogovoru radi tega rova, zato smo ga šli gledat štirje od tu, rojak iz Pennsylvanije in rojak Kenda iz Oklahome. Sestali smo se v Zanewillu, Ohio., na kompanijskem uradu in nato šli ogledovat rov, oddaljen od tam kakih 13 milj.

Kar se tiče izven rova, je vse dobro, manjka samo stanovanjakihi hiš, rov sam pa je bolj slab. Premoga v njem je tri čevlje in pol, a te štiri ni čist in je v sredi do dva palca kamenja, za palec in pol pa je pri "barmanu". Premog se močno drži slame in je treba vrtati na vrhu po šest palev dolge luknje, za kar je potreben stroj. Zmeril sem zato premog in dognal, da ga je le po tri čevlje in štiri palce, ne pa sedem palev kot je poročal rojak Andolšek v št. 89.

Če bi hoteli kupiti podjetje in obratovati, bi morali kupiti tudi zemljo za postavitev kakih 13 stanovanjskih poslopij, kar pa se ne izplača. To bi stalo kakih \$15.000 in nato bi morali kupiti tudi stroj za prevažanje premoga. Kolikor sem jaz spoznal, je najboljše, da se rojaki ne vtika-jo v to podjetje. Tam bi bilo alabo delo. Raskropili smo se vsak na svoj dom, ko smo spoznali namene rojaka. Rojake s tem opozarjam, da meni ni treba več pošiljati pisem o tej zadevi.

Opozoriti moram tudi rojake po neunijskih rojih, da je sedaj poslednji čas da opuste delo, kajti če ne bodo tega takoj storili, je celo nevarnost za organizirane, da bodo prišli na isto stopinjo in bomo zopet upravljali življenja sastonj. Podajte se vsi na stavko in zmaga bo naša.

Kakor večni popotnik, ki ne more biti nič doma, sem šel v naselbino pogledat, kako se naklada premog. Naveličal sem se bil Oliver kompanije v Minnesoti. Tu je Clay W. Va. Elk River Coal Lumber kompanija, kjer sem delal samo tri tedne in zopet odšel v druge rove. Od tega je devet let, zato sem šel pogledat za velikončne praznike nazaj, da vidim, koliko so napredovali. Niso se še prebudili kot sem mislil, pač pa so še bolj zaspani kot pred 9 leti.

Zakaj se ne organizirate. Sedaj vam plaša kompanija po \$1.10 od naložene kare premoga, ki ga nosi štiri tone, po lestvici pa bi morali prejemati po 70c od naložene tone. Če bi bili organizirani in imeli unijako lestvico, bi prejimali za isto karo premoga \$2.80, torej \$1.70 več. Neobhodno potrebno je torej, da se organizirate, ker sicer se vam bo godilo še vedno slabše. Tudi kamenja ni bilo treba odmetavati sastonj, ako bi bili organizirani.

Vprašal sem par rojakov zakaj delajo in svedel, da je vse kompanijsko, da se ne marajo organizirati. Nekateri mislijo, da bi se ne mogli živeti, če bi se zoperstavili kompaniji in bi kompanija podlegla, misleč da jih kompanija živi. Kako neupamtno je tako mišljenje. Mi živimo cel svet, pa ne podjetniki. Oni gledajo samo, da nam za naše garanje dajo mal odstotek, katerega je še treba pustiti po njihovih trgovinah, vse drugo spravijo sami. Za nas ostanejo potemtakem samo žulji.

Zato rojaki, delujte za organizacijo in pridobivajte druge napredne delavce drugih narodnosti. Kadar bi vas bila ena tretjina za organizacijo, se vpišite, pokličite organizatorja in stvar se vam bo obnesla, kajti kakor sem jaz spoznal, se sedaj naklada premog v Clay Candy po 19 do 21c od tone, in ako bo organizacija prepadla, ga boste morali nalagati šele po 15c. Če bo tako, tedaj ste sakrivali sami, ker sedaj v odločilnem trenutku delate.

Šlihal sem tudi, da nekateri rojaki v Calerju, W. Va., blizu Ohija delajo. Opozarjam jih, naj odstranijo krampe in lopate. Dobro jih poznam in vem, da se lahko preživijo par mesecev, če so na stavki. Ni treba samo misliti, da imamo danes oni bori zaslužek. Mislimo moramo za napredek, da se nam bo položaj kdaj izboljšal, ker ako si ne bomo sami preskrbeli boljših razmer, nam jih drugi ne bo. — J. Ruparčič.

Fondrav in New Yorku. — Predno se podamo na parnik "Paris", še enkrat pozdravljamo vse prijatelje v Slovnu, Burgetstownu in Collinburgu, Pa. Zahvalimo se vsem rojakom za obilno spremstvo na kolodvor in posdravljamo družine: Leskovec, Klopčič, Stebe, Pirih, L. Sadra, Jereba, posebno pa Franka in Lojza Pikelj ter Toma Dorčeka, ki so nas peljali na postajo. Hvala vsem za prijaznost. — Anton Jerman, Frank Krišnik, in Feliks Rozina.

BESEDA O ENIGANJU PLAČ.

Boston, Mass. — (Federated Press.) — Bostonska centralna delavska unija je sklicala velik shod radi vedno večje brezposelnosti, na katerem je govoril tudi Rev. Jones L. Corregon, profesor na bostonskem učilišču, ki je med drugim rekel sledeče: Znižavanje plač kot sredstvo za odpravo brezposelnosti je ekonomski grešni kotel in največje socialno zlo. Sedanja velika brezposelnost je največji madež Amerike, velika potrata narodnega bogastva in socialno zlo, katero zahteva takojšnje odprave in drastičnih korakov od strani zvezne vlade, lokalnih, državnih in mestnih oblasti. Sedanja vloga zločinov je odsev brezposelnosti in število se bo takoj znižalo, ako bi industrija pričela obratovati.

Boston, Mass. — (Federated Press.) — Bostonska centralna delavska unija je sklicala velik shod radi vedno večje brezposelnosti, na katerem je govoril tudi Rev. Jones L. Corregon, profesor na bostonskem učilišču, ki je med drugim rekel sledeče: Znižavanje plač kot sredstvo za odpravo brezposelnosti je ekonomski grešni kotel in največje socialno zlo. Sedanja velika brezposelnost je največji madež Amerike, velika potrata narodnega bogastva in socialno zlo, katero zahteva takojšnje odprave in drastičnih korakov od strani zvezne vlade, lokalnih, državnih in mestnih oblasti. Sedanja vloga zločinov je odsev brezposelnosti in število se bo takoj znižalo, ako bi industrija pričela obratovati.

Boston, Mass. — (Federated Press.) — Bostonska centralna delavska unija je sklicala velik shod radi vedno večje brezposelnosti, na katerem je govoril tudi Rev. Jones L. Corregon, profesor na bostonskem učilišču, ki je med drugim rekel sledeče: Znižavanje plač kot sredstvo za odpravo brezposelnosti je ekonomski grešni kotel in največje socialno zlo. Sedanja velika brezposelnost je največji madež Amerike, velika potrata narodnega bogastva in socialno zlo, katero zahteva takojšnje odprave in drastičnih korakov od strani zvezne vlade, lokalnih, državnih in mestnih oblasti. Sedanja vloga zločinov je odsev brezposelnosti in število se bo takoj znižalo, ako bi industrija pričela obratovati.

Boston, Mass. — (Federated Press.) — Bostonska centralna delavska unija je sklicala velik shod radi vedno večje brezposelnosti, na katerem je govoril tudi Rev. Jones L. Corregon, profesor na bostonskem učilišču, ki je med drugim rekel sledeče: Znižavanje plač kot sredstvo za odpravo brezposelnosti je ekonomski grešni kotel in največje socialno zlo. Sedanja velika brezposelnost je največji madež Amerike, velika potrata narodnega bogastva in socialno zlo, katero zahteva takojšnje odprave in drastičnih korakov od strani zvezne vlade, lokalnih, državnih in mestnih oblasti. Sedanja vloga zločinov je odsev brezposelnosti in število se bo takoj znižalo, ako bi industrija pričela obratovati.

VPRAŠANJE NACIONALIZACIJE JIH PEČE.

Premogarski magnat odgovarja Lewisu glede nacionaliziranja rogov.

TO SO ARGUMENTI!

Washington, D. C. — (Federal Press, Laurence Todd.) — "Nacionaliziranje premogovne industrije" — to je bil oni črni oblak, ki je visel nad glavami premogovniških baronov, njihovih političarjev in hlapcev in pred katerim se še vedno tresejo. In o tej, za premogovniške kralje zelo neprijetni stvari se je zopet raspravljalo v tork pred zbornim odsekom za delo. J. D. A. Morrow, podpredsednik "National Coal Association", je namreč predložil odgovor na izjavo Johna L. Lewisa, gl. predsednika premogarske organizacije. Takega odgovora ali izjave dosedaj še ni predložil noben delodajalec, kot ga je podpredsednik zveze premogovniških podjetnikov. Ta izjava se v izpisku glasi:

Mr. Lewis je resno predlagal, da naj vlada obratuje premogovne mehke premoga, kar da je le na ta način mogoče uvesti pravilno in stabilno produkcijo in obenem zadovoljiti premogarje in konsumente. Ni moj namen mučiti odbor s raspravo o tem nepraktičnem in ne primernem problemu. Opozorim naj le na to, ali bo vlada prisilila hišne gosposdarje in konsumente, kdaj in koliko premoga morajo redno vzeti vsako leto za svojo domačo porabo, ne da bi vprašali prej, ali ga rabijo ali ne, ali imajo denar, da bodo plačali takoj ali nimajo, in ali imajo prostor ali ne? Ako bodo premogovniki na tak način nacionalizirani, tedaj bodo konsumente v kratkem sami prosili, da se jih tudi nacionalizira v svojo lastno obrambo."

Lewis ni nikdar kaj takega omenil v svoji izjavi. V svojem načrtu za nacionalizacijo je Lewis omenil, da bi na ta način ljudstvo imelo kontrolo nad produkcijo premoga, da prepreči vrstolomno kompeticijo in da sploh regulira bolj redno produkcijo, kot je bila dosedaj. Morrow je sicer sam priznal, da ni veliko razlike pri prodaji premoga za domačo porabo v poletnem ali pa zimskem času.

Nadalje se glasi izjava ali odgovor kraljev premoga: — Z ozirom na stroške produkcije premoga ni treba biti preveč iluzoričen, kaj se lahko pripeti, ako vlada prevzame rudnike. Imamo zelo dobro šolo o zmognosti vlade obratovati železnice in parnike. Toda železnice so vrhu zemlje in jih imamo vedno pred očmi, ravnotako tudi parnike. Vse drugo je pa s produkcijo premoga, ki se nahaja pod površino zemlje, v temi, neviden konsumentu. Obratovanje rudnikov zahteva veliko previdnosti in skrb, ali je kapital varno in dobro naložen ali ne. Če razmere bi takoj zavladale, ako se prepusti obratovanje premogovnikov kakemu vladnemu vslužbenemu, ki nima investiranega svojega kapitala v podceniti škodo, ki bi nastala valed prepovednega obratovanja premogovnikov? Obratni stroški bi se zvišali in varnost železkega življenja v rudnikih bi se znižala.

Glede varnosti železkega življenja v premogovniški industriji pod privatnim lastništvom imamo prave lepote, katero nam pokažejo statistike, izdane vsako leto od delavškega departmanta; od tedaj, ko so bili premogovniški podjetniki prisiljeni podvreči se gotovim odredbam glede varnostnih naprav v rudnikih, se je število nesreč nekoliko znižalo. Valed tega je argument, da bi se varnost železkega življenja v premogovniških valed tega znižala, ker bi vlada obratovala premogovnike, najnesramnejši, kar jih je bilo še ališati v zbornici. Nadalje se zelo povdarja, da je privatno obratovanje premogovnikov zelo ceno s pomočjo najnovejših tehničnih naprav; toda inženirji so z malimi izjemami skoro vsi edini, da je ravno nasprotno in da se ne gleda na drugo, kot na hiter in velik dobiček.

Nadalje pravi Morrow: — Ako bi vlada lastovala rudnike danes in da bi ji bilo poverjeno obratovanje, tedaj bi ne mogla storiti več kot so storili privatni lastniki glede vpošenja in rednega obratovanja premogovnikov, raz-

sun še bi vlada prisilila konsumente, da morajo toliko in toliko ton premoga kupiti danes in toliko jutri itd., na da bi jih vprašala, ako imajo sredstva za plačanje in prostor za hranitev.

K temu delu svoje izjave ni podal nobenega dokaza, akoravno sta Lewis in Brophy predložila načrt, kako bi bilo mogoče redno obratovanje premogovnikov, ako bi bila odpravljena avtokracija privatnega lastništva.

Ko je zborni odsek porval Morrow, da naj predloži podatke o aktualnem dobičku, katerega so imeli premogovniški lastniki je Morrow sploh odklonil odgovor, če da je to popolnoma privatna stvar. Omenil je, da so imeli premogovniški lastniki lanske leto prej izgubo kot pa dobiček.

AMERIKANIZIRANI FAŠISTI.

New York, N. Y. — (Federal Press.) — Čuječe oko uradnika je zopet prerilo nekaj zelo važnega v znanem listu "New York Herald", največjem, militarističnem in prusjaškem listu v New Yorku. Nad nekimi posebnimi poročili, datiranimi: Rim, Italija, je bil napisan s velikimi začetnimi črkami sledeči naslov: "Organizacija fašistov se razvija kot naša legija." V boju se poslužuje terorističnih metod. "Na koncu poročila je pa sledeča prostodurna izjava: Včasih se fašisti poslužujejo tudi tajnih terorističnih metod. Včasih se jih pa zbere cela četa in nastopijo v odprtem boju. Organizirani so popolnoma po vojaškem načinu in njih poveljnik jih vodi v boj kot vodi general svoje čete v boj. Ako s navadnim orožjem ne morejo ničesar opraviti, privlečejo na dan in skrivajščijo tope, katerih se najraje poslužujejo. V nekaterih mestih nastopijo kot stavkolomci; v drugih velikih industrijskih mestih jih vposilijo tovarnarji kot neke vrste posebno policijo ali "superpolicijo", da straži tovarno v času delavskih sporov. V vseh slučajih so fašisti zelo porabni v boju zoper delavstvo. Fašisti se tudi vedno udeležujejo delavskih demonstracij, da lažje izizzivajo. — To je silika italijanske "Ameriške legije", katero je prinesel ameriški nadvojništinski list.

Ali se je to poročilo mogoče "amuznilo" v kapitalistični list, da tako tudi včasih prinese nekaj resnice o tej stvari; ali je pa mogoče to namenoma prišlo v list, ker "New York Herald" in "Ameriška legija" si v zadnjem času ne gresta nič kaj na roke valed vojaškega "bonusa".

OSTANKI ŽLOVEŠKE OPICE NAJDENI V NEBRASKI.

Washington, D. C. — Profesor Henry F. Osborn, znameniti ameriški biolog in ravnatelj American Museum of Natural History v New Yorku, je poročal te dni, da so bili v Nebraska blizu mesta Agate najdeni ostanki antropoida ali žloveške opice. Našel jia je geolog Harold J. Cook. Osborn pravi, da je najdba največje važnosti v zgodovini ameriške paleontologije. Po zobu fosila je soditi, da je opica, ki je nekoč živel v krajih, kjer je zdaj Nebraska, bila bolj podobna človeku kakor katere doslej poznana vrsta opice.

GLAD V RUSIJI SE NI PRIMAČAN.

New York, N. Y. — (Federal Press.) — Ako bi človek sodil po uradnih izjavah, ki prihajajo iz Washingtona, tedaj bi mislil, da v Rusiji ni nobene lakote več. Kajti najprvo trgovski tajnik mr. Hoover in izjavi napram predsedniku Hardingu, da naj nujneje ne bo treba porabiti vsak največ milijon dolarjev, katere je zbornica dovolila za gladovne province v Rusiji, dočim so že preje poskušali vsako kampanjo za zbiranje prispevkov za stradanje ljudi v Rusiji prikazati pred nevidnim ljudstvom kot "boljševiško propagando." Kmalu potem, 17. aprila, je pa mr. Hoover izjavil, da misli, da je lakota v provincah še pod kontrolo.

Nato pa pride bivši governor države Indiana, ki je bil poslan od predsednika Hardinga v Rusijo menda kot opazovalec za Ameriško pomožno upravo, in po da naslednje izjavo: "Poročaj v Rusiji ni tako strašan kot je bil naslikan — vsaj v teh krajih ne, katere sem jaz videl. Resnica je, da vlada lakota in pomanjkanje živil, toda jaz nisem videl nikogar umreti zaradi lakote ali kake-

ga mrliča na cesti; ravno tako nisem videl kupov mrličev na cestah."

Na te izjave so podali svoje izjave, kapitan Paxton Hibben, tajnik ameriškega oddelka za odpomoč ruskim otrokom, ki je bil v Rusiji kot častnik ameriškega Rdečega križa in ki je videl ravno isto, kar Goodrich — ni videl, namreč na tisoče mrtvih na cestah in kupe mrličev s anegom sametanih. Oglasila se je tudi organizacija "Friends of Russia", ruški Rdeči križ, nadalje dr. Fridolf Nansen, ki se je ravnokar vrnil iz gladovnih provinc; Edgar T. Whitehead in Miriam West, učiteljica iz Minneapolisa, ki je v službi "Kvakerjev" in ki je sedaj v Rusiji.

Kapitan Hibben je izjavil, da je še vedno nad sedem milijonov ljudi, ki so najbolj potrebni pomoči — več kot jih sedaj predvaja ameriška pomožna komisija. Hibben je izjavil, da bi nikakor ne bilo lepo in gentlemano za Hooverja, ako bi izjavil, da je delo končano, ki še polovico in, in pri tem bi odzvel pogum onim, ki delajo in se trudijo, da bi izvrili vsaj toliko kolikor bi največ mogli. Nato je predčital brzojavko, katero je pred kratkim dobil od Kameneva, predsednika vseruskega pomožnega odbora v Moskvi. Brzojavka se glasi: "Pomanjkanje izredno veliko do prihodnje letve. Israbite vse sredstva za nabiranje prispevkov." In vsa ostala poročila in izjave se glasijo enako, da je prva beda še le na pragu in da bo čez mesec junij in julij najslabša. Povprečno umrje vsaki dan nad 50.000 ljudi.

Krajevha podružnica ruskega Rdečega križa je obvestila Federal Press, da so vsa poročila, ki so jih prinesli ameriški veliki dnevniki, da so parniki naloženi s potrebnimi bali sadržani ali v pristaniščih Baltičkem morju ali pa Črnem morju, neresnična; tako je bilo brzojavljeno iz Moskve.

S fronte naših rudarjev.

(Izvirna poročila).

Tako se ustanavlja unija.

Dartmore, W. Va. — Iz te okolice se nihče ne oglasi, zato bi lahko kdo mislil da delamo. Ni tako, stodoletno stavko imamo. Tukajšnji rov je last Davis kovovne premogovne družbe, ki je vpeljala takozvan "open shop". Marosa meseca nas je bilo šele 10 članov unije med vsemi tukajšnjimi rudarji, čimbolj pa se je bližal 1. april, tembolj so se gostile naše vrste. Kmalu nas je bila nadpolovica organiziranih in dne 29. marca smo pridržali obhod po mestu, da pokažemo, da smo večinoma še organizirani, nakar so dne 30. marca po končanem delu vsi pristopili v unijo. Išli dan nam je ravnatelj povedal, da bo kompanija plačevala po 1. aprilu lestvice kot smo jo imeli leta 1917.

Molčali smo in vsi ostali doma. Do sedaj je bilo vse mirno. Dne 29. aprila je bil obhod po mestu s godbo na čelu, ki je prišel ob štirih popoldne iz naselbine Junior v naselbino Belington, W. Va.

Stavkarjem priporočam, da dajajo dobra poročila v Prosveto, da bomo na jasnem, kako se razvija stavkovni položaj. Tako kot sedaj vztrajamo pri naših zahtevah in gotovo se bodo izpolnile. Onim pa, ki rijejo pod zemljo, ključem: "Pridite na plan in pridružite se nam. Trobenta je vabila še 1. aprila in vabi še vedno, zato čujte nje klic, dokler je čas." — Stavkar.

Stavka poteka mirno, kar ni "prostovoljni" delavec.

Harvey, W. Va. — Kakor drugo smo tudi pri nas pustili krampe in lopate, in sicer smo storili še pred 1. aprilom, da smo bili početkom stavke še vsi izven rova. Tudi neorganizirani premogari so kar trumoma zapuščali rove in pristopiti so jeli k organizaciji U. M. W. of A. Dne 3. aprila je bilo na ta način združenih še lepo število mož.

Stavka se pri nas jako mirno razvija, kajti tu nimamo onih "prostovoljnih" delavcev, ki danes opravljajo delo, kakoršno se stoji vsakemu poštenemu delavcu. Vsi smo kakor en mož v svoji zahtevi.

Kompanijski priljubljeni si na vse mogoče načine prizadevajo, da bi pregovorili vsaj nekaj mož izmed nas. Zavedamo se, kaj bi to pomenilo za kompanijo, zato ostajamo trdni in je vse njihovo

prizadevanje zastonj. Mi dobro vemo, če se damo enkrat ločiti, da tedaj podležemo in še podležemo, da bomo vabok malčevanja nenasitnih podjetnikov postali še večji sužnji kot smo bili kdaj prej.

Zavedajte se tega tudi vi, ki še vedno rujete pod zemljo in pustite delo, da se boste lahko kdaj veselili boljših časov. — Član društva št. 437.

Premogarski baron se je potrudil in New Yorka; uspeha ne bo.

Windber, Pa. — Premogarski baroni bi radi preprečili pri nas vsako zborovanje, sejo ali shod, kajti vse dvorane po mestu so vzele pod svojo kontrolo in jih ne pustje delavstvu, da bi tam obdržali shode. Valed temu si vemo pomagati. Okrog 5000 premogarjev iz Windber in Somerset okrajev, ki so zaposleni pri Berwind White kompaniji, se je sešlo pod milim nebom k zborovanju.

Farmarji čutijo s nami, delavci, in ponudili so se trije kako pol drugo miljo oddat, da smo mogli obdržati pri njih sejo. — Večini trgovin po teh rudarskih naselbinah je v rokah ali vsaj pod kontrolo premogarskih baronov, zato seveda ne gre do roke v sedanjosti stavki delavcem. Stavkarji se zavedajo, da je tudi to v veliko škodo napredovanju stavke in pričeli so ustanavljati svoje trgovine.

E. J. Berwind, ki je obenem predsednik premogovne kompanije svojega imena in je bil dosedaj v New Yorku, se je potrudil priti v Windber misleč, da bo s svojim mogočnim nastopom ustavil stavko. To mesto je tudi dobilo po tem mogotcu svoje ime, zato se mogočni premogarski podjetniki čuti v njem nekako vsemogočnega. Vendar dvomimo, koliko uspeha bo imel njegov nastop. Bil sem že tu na Windberju leta 1906. Tudi takrat smo imeli kar 250 obojeholnih policajev in toliko obojeholnih milicijev, da so krotili stavkarje, zahtevajoče malo približjaka v zaslužku, kar pa bi bilo nekoliko zmanjšalo profit mogotca v New Yorku. Posrečilo se jim je takrat razbiti stavko, da so poostrelili nekaj ubogih delavcev, druge pa s silo naglali na delo.

V tej naselbini smo delavci vseh narodnosti. Dobili Anglae, Slovahe, Madžare, Italijane, Poljake, Nemce in tudi nekaj Pri morev nas je naseljenih. Valed temu smo vsi enih misli, da je treba vztrajati v sedanjosti stavki in v svojih zahtevah smo edini kakor en mož, kakoršni bomo ostali do konca stavke. Na delo je šlo samo nekaj Poljakov, pet do deset mož, ki imajo že tako navado, da so in ostanejo pohlevni svoji kompaniji. V naselbini imamo tudi društvo S. N. P. J. — Stavkar.

Ali si res ne boste izboljšali položaja?

Gray, Pa. — Dandanes vsak čitatelj Prosvete, takoj ko prejme list, predvsem pogleda, kaj je stavko in kako napreduje unija. Poročila o stavki so najzanimivejša.

Tudi pri nas smo pristopili k uniji, čeprav še ne vsi, vendar se v velikem številu, o ostalih pa se nadejamo, da pridejo v kratkem pod naš prapor. Člane društva Nanos št. 310. SNPJ opozarjam, naj pogledajo v pravila jednote, pod točko "Izobčenje", na strani 86, zadnje tri vrste. Po teh pravilih, ako katerega med časom stavke kaj doleti, ko je delo nevarno, naj posledice pripiše sebi, kajti jednota ne jamči za tako delo.

Unija rudarjev se bori za malo boljši obstoj svojih članov in sploh vsega delavstva v rudarski industriji, zakaj bi torej ne pristopili v njene vrste, vsaj vendar vidimo vsi, koliko pravice imajo neorganizirani premogari in kako siromašna je njegova plaša. Ali si res ne boste izboljšali položaja? Priložnost je sedaj taka kot nikdar prej.

Res je, da kompanije terorizirajo na vse mogoče načine ljudi, toda tega bo enkrat konec in kadar bo tega konec, bomo priprani, da smo vsaj nekaj storili za naš napredek in v našo korist. Pred leti so imeli nas v Somerset okraju za največje kompanijske privržence, upam, da po končani stavki ne bo mogel nikdo več kaj takega reči. — J. E.

Napredovanje v okolici Johnstowna.

Johnstown, Pa. — Premogari v tej okolici se pridružujejo stavkarjem v lepem številu. Večje število rogov je še popolnoma ustavljenih, v drugih pa skušajo obratovati s kompanijskimi privrženci in najeteži, a nimajo pravega uspeha. Cambria Steel družba hoče

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-39 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Cinkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 82, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavrtanik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martha Zelenkhar, Box 376, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorlach, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2687-39 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Jacob Ambroski, Box 286, Moon Run, Pa.

Joh. Groselj, 885 E. 137th St., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šolar, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.

Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad.

Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5806 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Alai, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Jelko Oren, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Jos. Škuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6208 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR!—Korrespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uredu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOPE, SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2687-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2687-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se posiljuje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj posiljuje Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisilni na gl. porotni odsek se naj posiljuje na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se posilja na naslov: "Prosveta", 2687-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

na vsak način obratovati, pa nikakor ne gre.

Natančno število premogarjev v tej okolici je težko dognati. Moje mnenje je, da njih število znaša 2500 ali več. Okoli 1500 od teh pa jih stavka. Pretečeni teden se nam je pridružilo 800 premogarjev iz rogov Cambria Steel Co. Vsi rovi so prizadeti. Upam, da bo v enem tednu stavka popolna.

Da se premogari niso prej pridružili stavki, je vzrok, ker niso bili organizirani, propaganda in agitacija za stavko pa se je vršila med delavci od 1. aprila. Vse ta čas so bile tudi družbe noč in dan na delu. Zadnje dneve je izgledalo tako kot za časa svetovne vojne v Evropi. Ogromno število kompanijskih vohunov, deputirani in šerifov je bilo, a vse na strani družb. Večinoma vse dvorane v Johnstownu so za dobo premogarske stavke zaprli, da bi tako preprečili vsako zborovanje. Na razpolago so bile zadnje čase le slovenske dvorane, kar je v pravi ponos in čast vsem slovenskim delavcem. Družbe v tej okolici groze, da ne bodo več vposiljevale slovenskih delavcev v svojih rovih. Ha, ha! — Stavkar.

RUSIJA NI ZADOVOLJNA Z ODGOVOROM ENTENTE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

v svrhu, da najdejo kak nov kompromis, katerega bi sprejeli tudi Francozi in Belgijci ter končno Rusi.

Lloyd George se razen tega peča še s načrtom za izravnanje vseh mejnih sporov v Evropi. Teh sporov še kar mrgoli, posebno med Rusijo in Rumunijo, Poljako in Čehoslovakijo, Avstrijo in Ogrsko, Jugoslavijo in Italijo itd.

Vprašanje seje vrhovnega sveta tudi še ni rešeno. Lloyd George je ponovno povabil Poincareja, naj sprejme predlog, da se vrhovni svet — oziroma velesile in države male entente, ki so podpisale versalsko pogodbo — snide čim prej v San Remu in razpravlja o nemški odškodnini. Poincare je prej odgovoril, da ne pride v Genovo. Lloyd George pritiska na Francijo, da se seja vrši pred 3. majem.

Riga, 1. maja. — Iz Moskve javljajo, da je sovjetska vlada sporila čila svojim delegatom v Genovi, da ne smejo od nobenim pogojem privoliti v povrnitev nacionaliziranih podjetij prejšnjim inozemskim lastnikom niti v odškodnino za nacionalizirana ali rekvirirana posestva. Sovjetsko časopisje v Rusiji na dolgo in široko raspravlja o zavzetostih načrtih v Genovi in odločno zahteva, da se Rusija ne sme odreči principu nacionaliziranja. Ruski kmetje se boje, da bi potem morali plačati ne samo za zemljo, marveč tudi za poklonila vlada.

Moskva, 30. apr. — "Pravda" piše, da bodo finančni kralji Evrope kmalu razbili genovaško konferenco. List pravi, da Rusija,

ne bo nikdar sprejela pogojev, kateri bi potisnili Rusijo nazaj v sušnost in pod kontrolo ruskih bankirjev, katerih sedež je zdaj v Parizu.

(Etnaga.) Sin: "Oče, zakaj pa silikajo zmago vedno kot šeneko?" — Oče: "Ko boš poročen, boš še videl!"

POZDRAVI IZ NEW YORKA.

Čenjeni rojaki širom Amerike.

Predno se podamo na široko in globoko morje na parniku Paris (26. aprila), Vas podpisani še enkrat pozdravljajo, slasti pa svoje prijatelje na Eveleth-u, Minn., in okolici. Pred vsem izrekam zahvalo onim, ki so nam bili v pomoč pred odhodom in so nas spremlili na postajo. V New Yorku smo prišli v nedeljo na 23. aprila in smo bili lepo sprejeti od tvrde Zakrajšek & Čošark in v vsakem osiru dobro postreženi. Zato priporočamo to tvrdo tudi vsem onim, ki so namenjeni v stari kraj. — Pozdravim tudi Franka in Toneta Fortuna in njune družine, ter Načeta Goloba in družino v Thomas, W. Va.—Josef Zakrajšek & družino.

Pred odhodom v stari kraj s parnikom Paris se tem potom še enkrat poslovim od svoje družine in družine Joe Agniš na Keewatin, Minn. Pozdravim tudi prijatelje in se jim zahvalim za njihovo prijaznost izkazano mi pred odhodom; posebno se zahvalim Ant. Lundnu za njegovo spremljevanje v Duluth. — Iz Chicago naprej sem se vozil po Pennsylvaniji železnici in sem jako dobro potoval. — Končno ne smem pozabiti naša znana in postrežljiva rojaka Zakrajška in Čošarka v New Yorku, ki sta me dobro postregla in mi uredila vse potrebno za odhod. Njuni postrežljivosti se imam zahvaliti, da mi ni bilo treba plačati nepotrebnem dohodninskega davka. Njuno trdiko vsem rojakom tople priporočam. Končno ključem vsem, zlasti svoji družini, Zbogom in na evidenca! Peter Knas.

Vse svoje prijatelje na Ely, Minn., slasti pa svojega zeta in hčer še enkrat lepo pozdravim, predno zapustim to veliko zemljo — Ameriko. — Potujem skozi trdiko Zakrajšek & Čošark in sem s njuno postrežbo zelo zadovoljen. Vencel Kukec.

New York. — V hrupu in šumu tega velikega svetovnega mesta si ne morem kaj, da bi se ne spomnil na svoje prijatelje in znanee v Johnstown City, Ill., ter jih še enkrat pozdravil pred odhodom na veliko lužo. Zahvalim se B. Burja in A. Burja za njuno spremljevanje na postajo. Zahvalim se tudi trdki Zakrajšek & Čošark za točno postrežbo, kajti danes popoldan sem prišel v New York, jutri zjutraj pa grem že na konferenco. List pravi, da Rusija,

F. M. Dostojevski:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

Njegov prehod traja poltretjo stran; ali vzlic temu pade v luknjo v ledu. Genij se potaplja — mislite, da je utonil? Kaj še! Namen je povsem drugačen: ko že zgaga in pije vodo, se zaaveti pred njim košček ledu, majhen ko grahovo zrnce, toda čist in prozoren kakor "zmrzla solza"; v tem koščku ledu mu zasije Nemčija, ali bolje rečeno nemško nebo, in mavrična igra njegovega odseva ga domisli tiste solze, "pomni, ki se je utrlila iz tvojih oči, ko sva sedela pod smaragdno drevesom in si ti radostno vzkliskala: 'Ni greha!' 'Da', sem odgovoril med solzami, 'ali če ni greha, tudi pravičnikov ni!' Zaitela sva ter se ločila na veke." — Ona se odpravi nekam na morsk breg, on v bogve kakšne votline; leze in leze, tri leta leze nizdol pod Suharevim stolpom v Moskvi, in zdajci najde v najglobljih nedrih zemlje votlino, v votlini lučko, pred lučko meniša, ki moli. Genij se približa k majhenemu mrežnemu okencu in mahoma sliki vzdih. Ali mislite, da je menih zastokal? Mar je njemu našega meniša! Ne, ne; ta vzdih ga samo domisli njegovega prvega vzdih pred sedemindesetimi leti, "spomni, ko sva sedela na Nemškem pod ahatnim drevesom in si mi rekla: 'Čemu ljubi? Glej, okra raste okrog naju, in jaz te ljubim; toda okra ovne, in moja ljubezen usahne s njo.' Špet se zgrudi megla, Hofmann nastopi, ruska zaščitka nekaj iz Chopina, in mahoma se prikaže iz megle Ank Marcij nad rimskimi strehami, s lavorjem vencem na glavi. Zanosna groza nama je obšla hrbet, in ločila sva se na veke" itd. itd. Z eno besedo, če morda oblike ne podajam, prav — smisel ženjanja je bil do piščice takšen. In končno, kako sramotno so zaljubljeni naši veliki duhovni v dovtipje v "vikijim" pomenom! Velik evropski filozof, učenjak, izumitelj, kulturni delavec, mučenik — vsi ti, ki se trudijo in s poštenjem nosijo svoje breme, so našemu rumnemu geniju pravesti kuharji v njegovi kuhinji. On je gospod, oni pa stoje pred njim a čepicami v rokah in čakajo ukazov. Res je, tudi Rusiji se ošabno posmejujejo, in nič ni zanj prijetnejšega, kakor razglašati pred velikimi ušesi Evrope bankester Rusije v slehernem pogledu, toda kar se tiče njegovega samega — ne, on se je še povikal nad ta velika ušesa Evrope; vsi oni so komaj še predmet za njegove dovtipje. On vzame tujo misel, pripleti k nji antitezo, in dovtip je gotov. Je greh, ni greha; ni pravice, pravičnikov ni; ateizem, darvinizem, moskovski zvonovi. . . . Toda gorje, naš genij ne veruje več v moskovske zvonove; Rim, lavorika. . . . Ali on ne veruje niti v lavorika. . . . Popadek byronske toge, grimasa iz Heinke, utrinek iz Pečorina — in hi-hoti dalje lokomotiva piaska. . . . Sicer pa: "le hvalite, le hvalite me, to imam strašno rad; da odločim pero, so le besede; pošakajte, še tristočkrat vam oblekam v želodcu, še naveličali se branja. . . ."

Razume se, da konec ni bil tako srečen; ali slo je, da ga je sam zakrivil. Že davno se je bilo začelo drsanje s nogami, usekavanje, kašelj in vse drugo, kar se godi, ako avtor na literarnem predavanju — pa naj bo kdorkoli — zadržuje občinstvo delj ko dvajset minut. Toda genialni pisatelj ni opazil prav ničesar: Gostolej je in mevalikal brez konca in kraja, kakor bi sploh ne videl občinstva, tako da se je vseh polastilo začudenje. Naenkrat pa se je začel iz zadnjih vrst oasmljen, toda glasen vzklik:

"Moj Bog, kako neslano!"

Ušel je poslušalcu nehote, in prepričan sem, brez vsakega demonstrativnega namena; človek je bil paš utrujen. Toda gospod Karmazinov je premolknil, obletel dvorano z zasmehljivim pogledom ter zdajci zakrožil s visokostjo ujaljene komornika:

"Menda celo dolgočasim gospodo?"

Prav to pa je bilo napak, da je prvi izpregovoril ter izval ljudi na odgovor; že a tem je dal sleherni sodrži možnost tudi odpreti usta, in to po vsej pravici; ako bi se bil premagal, bi se bili paš usekavali pomalše, toda hujšega ne. . . . Može se je nadejal ploskanja v odgovor na svoje vprašanje; toda ploskanje se ni začelo, narobe, vse se je nekam splašilo, potuhnilo se in molčalo. "Nikoli niste videli Anka Marcija, to je vse zlagano", se je nenadoma razlegel jezen, skoraj bolesten glas.

"Saj to je ravno," je takoj povzel drugi. "Zdaj ni več prikazni, zdaj vlada naravoslovje. Učite se naravoslovja!"

"Gospoda!" se je strašno začudil Karmazinov, "takih ugovorov sem najmanj pričakoval." Veliki genij se je bil v Karlruhe povsem odvadil domovine.

"V našem stoletju je sramota predavati, da stoji svet na treh ribah," je žlobudrala neka punica. "Ni mogoče, Karmazinov, da bi bili lasili v votlino k puščavniku. In sploh, kdo govori danes o puščavnikih?"

"Gospoda, najbolj se čudim, da gledate na vse tako resni. Sicer pa. . . sicer pa. . . imate docela prav. Nihče ne spoštuje realne istine bolj od mene. . . ."

Vale svojemu ironičnemu smehljaju je bil silno presenečen. Izraz njegovega obličja je občito govoril: "Saj nisem takšen, kakor vi mislite; vse to je vam na ljubo, samo hvalite me, hvalite me bolj, kar najbolj morete — hvala mi tako strašno ugaja!"

"Gospoda," je vzkliknil nasadnje še res ujaljen, "vidim, da moja uboga penitnica ne spada semkaj, in jaz, se zdi, taisto ne." "Vrno je streljal pa kravo zadel," je kriknil nekdo na vna usta, gotovo pijan budalec, ki pač ni zaslužil odgovora.

Besedam je sledil nespoštljiv smeh, to je res. "Kravo, pravite?" je takoj povzel Karmazinov; glas mu je postajal čedalje zadirnejši. "Kar se tiče vran in krav, gospoda, se zadržim odgovora. Moje spoštovanje do vsakega občinstva brez razlike mi prepoveduje tudi najnedolžnejšo primero; toda mislim sem. . . ."

"Čujte, gospod, le nikar preveč ne onegavite!" je vknil nekdo v zadnjih vrstah.

"Toda mislim sem, da najdem posluh, ko odlagam pero in se posavljam od svojih bravcev. . . ."

"Ne, ne, saj želimo poslušati, želimo," se je nasadnje osrdilo nekaj glasov iz prve vrste. "Berite, berite!" se je povzelo več navdušenih damskih grl, in končno se je usulo tudi ploskanje, čeprav skromno in redko.

Karmazinov se je krivo nasmešnil in vstal. "Verjemite, Kamazinov," da si štejemo vsi celo v čast. . . . se je pridružil predsednica.

"Gospod Karmazinov," se je zdajci začel glas zelo mladega učitelja okrajne šole, izvrstnega, tihega in blagega mladega moža, ki še ni dolgo biral v našem mestu. Vzdignil se je bil a sedežu. "Gospod Karmazinov, če bi jaz imel srečo takoj ljubiti, kakor ste nam vi opisali, bogme da ne bi nasiljal svoje kugezni v delu, ki ga mislim javno prebrati. . . ."

Ves je zardel pri teh besedah.

"Gospoda," je vzkliknil Karmazinov, "končal sem. Izpuščam konec in odhajam. Ali dovolite mi, da preberem vsaj še šest sklepnih vstic."

"Da, prijazni bravce, zbogom tedaj!" je začel takoj po rokopisu, ne da bi sedel nazaj. "Zbogom, bravce; ne prigovarjam ti niti, da se razideva prijatelj: res, čemu bi te vznemirjal? Še zabavljam ti, o zabavljam, kolikor ti drago, ako najdeš v tem kako veselje. Toda najboljše storiš, ako pozabiva drug na drugega na veke. In če bi postali vsi vi, moji bravci, naenkrat tako dobri, da bi me začeli prositi kleče in a solzami: 'Piši, Karmazinov, o piši za nas, za domovino, za potomstvo, za lavorike!' — tudi tedaj bi vam odgovoril, seveda a najpoštenjivejšo zahvalo: 'Niš veš ne, mili rojaki, dovolj opravka smo imeli drug a drugim, mereci! Čas je, da gremo vsak svojo pot! Merci, merci, merci!'"

Karmazinov se je ceremonijozno poklonil izginil za kulise, rdeč kakor kuhan rak.

"Živ krst, ne bo klečal pred njim; kakšne divja fantazije!"

"To vam je samoljubje!"

"To je samo humor," je popravi tretji pametnejši.

"Naj bo kar hoče, gospoda; predrzno je."

"Zdaj je vsaj končal."

"Ali so nam naprtili dolgočasja?"

Toča vse to nevljudne klice zadnjih vrst (in ne samo zadnjih) je zaglušilo ploskanje ostalega dela poslušalcev. Klicali so Karmazinova na oder. Nekaj dam a Julijo Mihajlovne in predsednico na čelu se je zbralo pred njim; v rokah Julije Mihajlovne se je pojavil krasen lavorjev vенеe na beli barbasteni blazinici, obdan a drugim vencem iz svezlih rož.

"Lavorka!" je dejal Karmazinov a finim, malce strupenim nasmeškom. "Z resnično ganjenostjo in živimi čustvi sprejemam ta vенеe, ki še ni utegnil zveneti; ali zagotavljam vas, meddame, postal sem nenadoma takšen realist, da se mi zde lavorka za naše čase dosti umestnejše v rokah umetnega kuharja, nego v mojih. . . ."

"Da, kuhar je koristnejši," je vknil semeznik, ki je bil na "seji" pri Virginskem.

Red se je nekoliko akalil. V mnogih vrstah so skakali kviknu, da vidijo ceremonijo a lavorjevim vencem.

"Jaz bi zdaj še tri rublje pridal za kuharja," je povzel drugi še nekam preveč glasno, a vsiljivim poudarkom.

"Jaz tudi."

"Jaz tudi."

"Kaj res ni tukaj bufeta?"

"Gospoda, to je kratkotalo sleparija. . . ."

Treba pa je priznati, da so se vsi ti razbrzdani gospodje še hudo bali naših uradnih oseb, zlasti pristava, ki je bil navzoč. Čez deset minut so vsi spet sedeli, če tudi ni bilo več prvotnega reda. In v ta začudenja se kaos je pal ubogi Stepan Trofimovič. . . .

IV.

Vseeno sem bil tekel še dvakrat k njemu za kulise, ves zbeigan od skrbi ter ga posvaril, da je po mojem mnenju vse izgubljeno in je najbolje, ako sploh ne nastopi; rajši naj se izgovori a kolerino, če ne ve drugega, in se takoj odpelje domov, jaz pa odložim pentljo ter ga spremim. Prestregel sem ga a hipu, ko je hoel na oder; obstal je, pomeril me ošabno od glave do nog ter se alovosno odrezal:

"Po kakini pravici, gospod, mi prisojate toliko nizkote?"

Pustil sem ga, prepričan kakor dvakrat dva, da ne opravi brez katastrofe. S to mislijo v glavi sem ves pobit obstal na mestu; tedaj je šinila mimo mene prikazen tujega profesorja, ki je imel nastopiti po Stepanu Trofimoviču in je prej venomer dvigal pest ter jo spuščal a vso silo navzdol. Še vedno je zamišljeno korakal semintja, mrmraje si a hudobnim, toda zmagovalnim nasmeškom nekaj v brk. Brez pravega namena sem stopil k njemu; nekaj me je potegnilo.

"Veste," sem dejal, "mnogo zgledov priča, da občinstvo neha poslušati predavatelja, če ga drži delj ko dvajset minut. Pol ure ne obstoji niti največja znamenitost. . . ."

Ustavil se je mahoma in se kar stresel zame-re. Brezmejna ošabnost se je izrazila na njegovem obličju.

"Niš ne skrbite," je zagodrnjal prezirno ter šel mimo.

Tisto minuto se je razlegel po dvorani glas Stepana Trofimoviča.

"Eh, naj vas vrag vse skupaj!" sem pomislil in hitel noter.

Stepan Trofimovič je sedel v naslonjaču, le preden se je nered dobora poleg. V prvih vrstah so ga pozdravili a vidno nerazpoloženimi pogledi. (Njegova priljubljenost a klubu je bila zadnji čas nekam pojenjala; niš veš ga niso enili kakor prej). Še Bog, da mu sikali niso! Od sinočnjega večera me je preganjala čudna, trdovratna misel, da ga izvižgajo, kakor hitro se po-kaše; ali valed nereda, ki je trajal še tuintam, ga niti niso takoj opazili. Po njegovi razburjenosti in vsem, kar mi je bilo pri njem tako dobro znana, sem jasno sodil, da vidi a tem nastopu odločitev svoje usode ali vsaj nekaj podobnega.

(Dalje prihodnjik.)

OTOK ZAKLADOV.

Čudoviti dokirjači malega Jacka na spah in na morju.

Angleško spisal B. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Dalje.)

Nato sva zopet nabasala svoje puške in posvetila svojo pozornost ubogemu Tomu.

Kapitan in Gray sta ga že preiskovala in takoj sem videl, da je ves končan.

Mislil, da je naše drugo hitro streljanje še enkrat razpršilo upornike, kajti brez vsakega nadaljnjega nadlegovanja smo dvignili ubogega starega varuha lova čez ograjo in ga neali krvavečega in stokajočega v koč.

Ubogi stari človek ni zinil niti besedice presenečenja, pritožbe, bojazni ali celo udanosti od početka naših kričev in tešev do sedaj, ko smo ga položili umirajočega v koč na tla. Stal je kakor trojanski junak a ladji na hodniku; izvršil je vsako povelje tiho, dobrovoljno in dobro; bil je najstarejši a celi družbi, za kakih dvajset let pred nami, in sedaj je moral ta nesrečni, stari dobri služabnik umreti!

Sodnik se je zgrudil poleg njega na kolena, poljuboval njegovo roko in jokal kakor otrok.

"Ali moram odtod, doktor?" je vprašal.

"Tom, dragi moj Tom," je rekel, "sedaj odhajaš domov."

"Rad bi, da bi jim zamogel še eno zadati a puško," je odvrnil.

"Tom," je rekel sodnik, "povej mi, ali mi odpuščaš, ali ne?"

"Kakšno vprašanje je to, sodnik!" je odgovoril umirajoči.

"Amen, zgoditi se je moralo tako."

Po kratkem molku je dejal, da bi imel rad, ako bi kdo molil. "Tako je pri nas navada," je opravičevaje pristavil. In kmalu potem se izdihnili, ne da bi še kaj pregovoril.

Med tem je kapitan, ki je bil, kakor sem opazil, nenavadno nasaban okoli priš in žepov, izvlekel na svitlo celo zalogo — angleško zastavo, sveto pismo, klopčič debele vrvice, pero, črnilo, ladjin zapisnik in funte tobaka. V ograji je našel precej dolg obsekkan borovec in ga a Hunterjevo pomočjo postavil pokonci v vogalu, kjer so se debila križala in tvorila kot. Nato je splezal na streho, privezal zastavo ter jo potegnil kviknu.

Zdelo se je, da ga je to zelo potolažilo. Stopil je zopet v koč in začel pregledavati stvari svoje zaloge, kakor da bi ne bilo ničesa opraviti. Vendar pa je kljub temu pazil na Toma, in kakor hitro bilo končano, se je a drugo zastavo pazil na Toma, in kakor hitro je v roki približal truplu ter jo razprostil preko njega.

"Nikar si ne vzemite preveč k sreči, gospod," je rekel in stresel sodniku roko. "Njemu se godi dobro; ni se treba bati za mornarja, ki je bil ustreljen v službi kapitana in gospodarja. Morebiti to ni prav, vendar je bilo neizogibno."

Nato me je potegnil na stran.

"Dr. Livesey," je rekel, "ali ne pričakujeta vi in sodnik a nekoliko tednih pomočne ladje?"

Povedal sem mu, da je bilo to vprašanje mesecev in ne tednov, da pošlje Blandly, ako se ne vrne do konca avgusta, za nami ladjo, da nas poišče, vendar niti poprej, niti pozneje. "Sedaj si lahko izračunite sami," sem rekel.

"No, da," je odvrnil kapitan in se popraskal za ušesi, "in tudi če se oziramo na vse, kar nam je naklonila Previdnost, moramo reči, da se nahajamo a veliki stiski."

"Koko mislite to!" sem vprašal.

"Škoda je, gospod, da smo izgubili to drugič naloženo blago," je odvrnil kapitan. "Kar se tiče smodnika in krogelj, bomo imeli dovolj. Toda živeža je malo, tako malo, dr. Livesey, da je morebiti vse eno, ako je eden več ali manj."

In pokazal je na mrtvo truplo pod zastavo.

Ravno sedaj je med gromom in nad streho koč topova kroglja in padla daleč na drugi strani a gozd.

"Oho!" je rekel kapitan. "Le pokajte! Kaj imate še tako malo smodnika, fantje?"

Pri drugem strelu so bolje merili in kroglja je padla med ograjo, vržle nekaj peska a zrak, vendar ni naredila nobene druge škode.

"Kapitan," je dejal sodnik, "a ladje se ne more videti koč. Torej mora biti zastava, na katero

merijo. Ali ne bi bilo bolj pametno, da jo anamemo?"

"Zastavo aneti!" je zavpil kapitan. "Ne, gospod, jaz ne!"

In kakor hitro je spregovoril te besede, smo mu vsi pritrdili. Kajti a tem nismo samo pokazali nekoliko krepke mornarske volje, temveč je bila a tem tudi dobra politika, ko smo pokazali svojim sovražnikom, da jih zaničujemo a njihovim streljanjem vred.

Cel večer so pokali. Kroglja za kroglo je letela ali preko nas ali je padla prezgodaj, ali ga razrila pesek v ograji; oni so morali tako visoko streljati, da je padla kroglja kakor mrtva in se zarila v mehki pesek. Ni se bilo treba bati, da bi odskočila, in če tudi je ena prikukala skozi streho koč in izginila v tla, smo se kmalu privadili tej igri in se nismo bolj menili zanje kot za kriket.

"Eno dobro stran pa ima vse to," je opomnil kapitan, "da je namreč gozd pred nami skoro gotovo brez sovražnikov. Odtok je trajal precej časa in naše zaloge morajo biti sedaj izven vode. Prostovoljci naj gredo in prinese svinjino."

Gray in Hunter sta bila prva, ki sta se oglašila. Dobro oborožena sta se izmuznila iz ograje, vendar se je pokazalo, da ni bilo treba. Uporniki so bili bolj drzni kakor smo mislili, ali so pa bolj zaupali Handsomemu streljanju. Kajti kakih pet izmed njih je marljivo odnašalo našo zalogo ter bredlo k enemu svojih čolnov, ki je bil čisto blizu in ki so ga držali a priložnostnim udarcem vesla proti toku. Silver je stal spredaj in poveljeval; vsak izmed njih je bil sedaj oborožen a puško, ki so jih gotovo izvlekli iz kake skrivne zaloge.

(Dalje prihodnjik.)

Za kuhanje piva doma

Imamo a zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhanje vedno le najboljše in najcenejše. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno a vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in a prodajalne šezestine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

V STARI KRAJ.

Na 31. maja odpluje a francoskim parnikom LA FRANCE večje število rojakov in raznih naselbin; samo is Milwaukee in okolice je še prigašenih okrog 30 rojakov.

NAŠE POTNIKE BO SPREMLJAL PRAV DO LJUBLJANE NAŠ ZASTOPNIK, KI BO POTNIKOM POMAGAL MED POTJO IN SKREBEL, DA BODO NAJUDOBNEJŠE POTOVALI. Ti potniki bodo imeli posebno karo od Havre do Trsta ali celo do Ljubljane, kakor se nam poroča.

Parnik La France je eden izmed najboljših in najhitrejših parnikov in vozi čez morje okrog 7—8 dni. Vožnja od New Yorka do Ljubljane bo vsela od 9—10 dni. Potniki bodo potovali a drugim in tretjem razredu. Postrežba in udobnost drugega razreda na francoskih parnikih so splošno znane, potnikom tretjega razreda pa se nudijo kabine, doba hrana a vinom, slaščicami in anstno izboljšana postrežba.

Karta tretjega razreda od New Yorka do Havre stane \$105.00 in drugega razreda \$145.00, boljše kabine \$150.00, vojni davek še vračunam.

Kdor torej noče biti dolgo na morju ter hoče hitro ugodno in a veseli družbi potovali, naj se takoj prijavi in pošlje nekaj are in sicer \$15.00 za tretji razred in \$25.00 za drugi razred.

Odločite se takoj, čas a priprave je dovolj!

Slovenska banka

ZAKRAJŠEK A ČEŠARK.

70—9th Ave., New York City.

"11" cigarette

10¢

Dobre! Kupa te Cigarete in Prihrani Denar

PRAV GLASNI COLUMBIA MOČNI GRAMOFON.

Cena za eno melno pero je . . \$30.00
Na dve pero \$35.00

Z vsakim gramofonom Vam damo za dar čisto slato kravatno iglo vredno \$5.00, ženka pa damo fine broške zastoj.

To je pravi novi glasni Columbia gramofon in prave slovenske nove Columbia plošče, vsaka igra na obe strani, cena 75c, za ploščo. Vsak gramofon in vsaka plošča je nova in ne obrabljena a garantirano vsakemu. Mi smo edini pravi Columbia zastopniki a Columbia blago a Conemaugh. Plošče imamo a zalogi a vseh jezikih, pišite nam po brezplačni cenik.

Blago pošljemo po Expressu prvi dan ko dobimo Vaše naročilo. Ako ni blago čisto in novo Vam vrnemo denar. Pazite, da kje ne kupite obrabljene blago a nove.

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.